

กำเนิดมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนามีมาอย่างไรครับ?

คำถาม-คำตอบประจำเดือนพฤษภาคม 2551

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์

<http://www.bodhinanda.com>

คำถาม 2. สวัสดิ์ศรีรับอาจารย์...อาจารย์ครับอยากทราบเรื่องการกำเนิดมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนาครับ มันค้านกับหลักวิวัฒนาการหรือเปล่าครับ? (พิธาน/ไม่ระบุจังหวัด)

คำตอบ: พระพุทธศาสนาเชื่อในทฤษฎีวิวัฒนาการครับ มีคำสำคัญที่บ่งชี้ว่าพระพุทธเจ้าทรงเน้นทฤษฎีนี้ก็คือคือ 1.หลักไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขังและอนัตตา) หมายความว่าทุกสิ่งมีการเปลี่ยนแปลงไป ไม่คงอยู่ในสภาพเดิม 2.การใช้คำเฉพาะสำคัญๆ กล่าวคือคำว่า 'ปัจจุกาล' หรือ 'ปัจจุสมุปบาท' หรือ 'อิทัปปัจจยตา' แปลว่า 'การอาศัยกันและกันเกิดขึ้น' พระพุทธเจ้าตรัสว่ามนุษย์นี้มีใช่พระเจ้าสร้าง มนุษย์ต่างหากที่ก่อเรื่องพระเจ้าขึ้นมา โดยที่ตัวเองก็ไม่เคยเห็นพระเจ้าด้วยซ้ำ (รายละเอียดโปรดอ่านเทววิชชสูตร พระไตรปิฎกภาษาบาลีเล่ม 9) สมัยโบราณ คนอินเดียหลายคนบ้าพระพรหมแล้วก็บูชาพระพรหมว่าเป็นผู้สร้างโลกแล้วไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่พ่อแม่บังเกิดเกล้าแท้ๆของตัวเองก็มี

พระพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นว่าถ้าจะถามหาคนสร้างคนจริงๆ ก็คือพ่อแม่ครับ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ (ม.ม. 12/452/487) ว่าปัจจัยที่ทำให้คนเกิดมานั้นมี 3 องค์ประกอบกล่าวคือ 1.พ่อแม่อยู่ร่วมกันหรือมีเพศสัมพันธ์กัน (มาตาปิตโร สนฺตูปิตตา โหนฺติ) 2.แม่มีฤดู (มาตา อตุณี โหติ) 3.มีจิตหรือวิญญาณสัตว์มาเกิดในครรภ์มาดา (คฺนุรฺพุโป ปจฺจปฺภูตฺโต) ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ทำให้มนุษย์เกิด พระพุทธเจ้าตรัสไว้ด้วยว่าคำสอนพราหมณ์ที่บอกว่าพระเจ้าสร้างโลกเชื่อถือไม่ได้ เพราะไม่เคยมีใครเห็นพระเจ้า คนที่สอนเรื่องนี้เป็นคนแรกก็ไม่เคยเห็นพระเจ้า

มนุษย์พากันอ้างว่ามีพระเจ้าสร้างโลกเพราะไม่สามารถ อธิบายปรากฏการณ์ตามเป็นจริงที่มีอยู่ในโลก อะไรที่มนุษย์จนปัญญาจะอธิบายก็โยนไปว่าเป็นพระประสงค์ของพระเจ้าเป็นเจ้า พระพุทธเจ้าทรงอธิบายที่มาที่ไปของแนวคิดเช่นนี้ในพระไตรปิฎกหลายตอน เท่าที่ผมสังเกต คนที่เติบโตมาภายใต้วัฒนธรรมศาสนาที่สอนกันว่าพระเจ้าสร้างโลกมักจะยึดถือความคิดเช่นนี้เหนียวแน่น หากได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก แต่ถ้าสังคมเปิดโอกาสให้มีอิสระในการวิจารณ์ เช่น สังคมตะวันตก คนเหล่านี้ก็จะค่อยๆ คลายความนับถือไปในยุโรปสมัยนี้ มีคนประเภทหลังนี้หันมานับถือพระพุทธศาสนากันมาก

ผมเคยอยู่ในยุโรปมาหลายปี ผมได้ยืมนักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ระดับแนวหน้าของอังกฤษอธิบายว่าแม้จนบัดนี้ ก็ยังหาคนชำนาญทางศาสนศาสตร์มาอธิบายให้ประจักษ์ไม่ได้ด้วยซ้ำว่าจะพบพระเจ้าได้

อย่างไร? พระเจ้าอยู่ที่ไหน? มีคนพยายามอธิบายมาหลายชั่วอายุคน แต่ก็ไม่มีใครให้ความกระจ่าง เขาเองก็พยายามเปิดโอกาสให้คนที่นับถือพระเจ้าพยายามให้เหตุผลหรือหลักฐานว่าจะคิดต่อพระเจ้าได้อย่างไรด้วยซ้ำ พยายามหาอ่านมาหลายทศวรรษ จนแล้วจนรอด แม้จนบัดนี้ก็ยังไม่มี ผมว่าถ้าคุณสนใจ ไม่ว่าคุณจะเป็นพุทธ มามกะหรือไม่ก็ตาม คุณควรใจกว้าง พยายามอ่านคำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้ละเอียดก่อน ค่อยลงความเห็นนะครับ

คำถาม 3. อีกอย่างที่บอกว่ามนุษย์เกิดจากพรหมที่มาริ โลกง้วนดิน เครื่องดินตรงนี่คืออะไรครับ? (พิชาน/ไม่ระบุจังหวัด)

คำตอบ: ฤๅษีที่มาของมนุษย์จากพระไตรปิฎกอัครคัมภีร์ อธิบายว่า มนุษย์ดั้งเดิมสืบทอดมาจากอภิสรรพรหมที่เหาะเหิรเดินอากาศไปมา แล้วในที่สุด ก็มาพบง้วนดิน กระจับดินและเครื่องดินบนโลก แล้วก็ลองรับประทาน หลังจากลองรับประทานแล้วร่างกายก็หยาบขึ้น จนกระทั่งเมื่อหันไปรับประทานข้าวสาลีแทน ก็กลับกลายเป็นมนุษย์ มีเพศชาย-หญิงปรากฏขึ้นมา

ต้องไม่ลืมว่านอกจากง้วนดินและเครื่องดินแล้ว ยังมีกระจับดินอีกด้วย คำว่าง้วนดิน กระจับดินและเครื่องดินนั้น ปรากฏในพระไตรปิฎกอัครคัมภีร์ อภินิคาย (เล่ม 11/56/92) คำว่า 'ง้วนดิน' ภาษาบาลีใช้คำว่า 'รสปฐวี' กระจับดิน ภาษาบาลีใช้ว่า ภูมิปฐพีโก ส่วน 'เครื่องดิน' ภาษาบาลีใช้ว่า 'ปทาลตา'

พระไตรปิฎกให้คำนิยามไว้ไม่เหมือนกัน ครั้งแรกสุด บรรดาอภิสรรพรหมซึ่งเหาะเหิรเดินอากาศได้ และมีแสงสว่างในตัวเองได้มาพบง้วนดินก่อน ง้วนดินดังกล่าวนี้มีลักษณะเหมือนนมสดที่ถูกเคี้ยวหึ่งงวดแล้วปล่อยให้เย็น ง้วนดินเหล่านี้ มีทั้งสี กลิ่น และรส ถ้าเปรียบไปแล้วก็จะมีรสอร่อยจืดจางฝืด (ภาษาบาลีว่า เสขยถาปี ปยตตตสุส นิพพยามานสุส อูปริ สนฺดานกั โหติ เอวเมว ปาตุโรโหสิ สา อโหสิ วนฺณสมฺปนฺนา คนฺธสมฺปนฺนา รสสมฺปนฺนา เสขยถาปี นาม ขุทฺทมธุ อเนพฺกั เอวมฺสุสาทา อโหสิ) พิจารณาจากคำอธิบายภาษาบาลีในพระไตรปิฎกนี้ เห็นได้ชัดว่าแม้จะเรียกว่าง้วนดิน แต่มีลักษณะเป็นเหมือนนมสดที่เคี้ยวหึ่งงวดจนมีลักษณะแค้นแข็ง พอเห็นง้วนดิน พระพรหมที่เหาะเหิรเดินอากาศอยู่ก็สงสัยใคร่ชิม จึงเอื้อมมือไปแตะแล้วมาสัมผัสที่ลิ้น แล้วเกิดติดใจในรสชาติขึ้นมา

พอง้วนดินหมดไป กระจับดินก็เกิดขึ้น มีคำอธิบายในพระบาลีไตรปิฎกว่ามีลักษณะคล้ายเห็ด สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่นและรสเหมือนเนยใสหรือเนยข้น มีรสอร่อยจืดจางอย่างดี (เสขยถาปี นาม อหิจตฺตโก ...วนฺณสมฺปนฺโน คนฺธสมฺปนฺโน รสสมฺปนฺโน เสขยถาปี นาม สมฺปนฺนา วา สปิปี สมฺปนฺนํ วา นวนฺตี เอวฺวนฺณา อโหสิ เสขยถาปี นาม ขุทฺทมธุ อเนพฺกั เอวมฺสุสาทา อโหสิ) หลังจากรับประทาน ก็ติดในรสกระจับดิน พอรับประทานมากๆ ผิวพรรณก็เริ่มเปลี่ยนไปเป็นหยาบกระด้างขึ้นมา

พอกระจับดินหมดไป ก็เกิดเครื่องดินขึ้นมา เครื่องดินนี้มีอธิบายในพระไตรปิฎกบาลีว่าเหมือนผลมะพร้าว สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่นและรส คล้ายเนยใสหรือเนยข้นอย่างดี มีรสอร่อยจืดจางอย่างดี(เสขยถาปี นาม

กลมพกา เอวเมว ปาตุร โหสิฯ สา อโหสิ วัฒนสมปยุนา คนุชสมปยุนา รสสมปยุนา เสยฺยถาปี นาม ขุพุทธมธ
อนพกั เอวมสุสาทา อโหสิ) หลังจากได้รับประทานเครื่องดินจนหมด ร่างกายก็หายบกระ ค้าง แสงสว่างใน
ร่างกายก็หมดไป ถัดจากนี้ก็ไป ก็ไปหาหินข้าวสาลีกันต่อจนกระทั่งเป็นมนุษย์กันในที่สุด

อย่างไรก็ดี ผมอยากจะอธิบายเพิ่มเติมว่าทฤษฎีการเกิดมาของสัตว์โลกว่าเริ่มต้นมาอย่างไรนั้น
พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก (อง.จตุกก. 21/77/104) ว่าเป็นหนึ่งในเรื่องที่เป็นอินไตย (สิ่งที่ปุถุชน
ธรรมดาไม่ควรคิดหรือถึงคิดก็จะเข้าใจไม่ได้) อินไตยทั้ง 4 คือ พุทธวิสัย, ฌานวิสัย, ผลกรรมและการคิดเรื่อง
ที่มาของโลก(โลกจินดา)ว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร สังสารวัฏไม่ใช่วิสัยที่ปุถุชนจะสามารถตามไปเข้าใจได้ เพราะ
เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาย้อนหลังไปหาที่สุดมิได้ ปุถุชนมีกิเลสหนา ถ้าใช้สติปัญญาระดับปุถุชนไปคิด
ใคร่ครวญก็จะบ้าหรือสติแตกไปได้

พระองค์ทรงอธิบายไว้ในพระไตรปิฎก ว่าสังสารวัฏหรือการเวียนว่ายตายเกิดของมนุษย์นั้นเป็น
'อนมตฺตคกะ' (คือมีเบื้องต้นและเบื้องปลายที่วิสัยมนุษย์จะเข้าใจได้ถ่องแท้ไม่ได้) พระองค์ตรัส (สัมมา.
19/1014/298;1020/300) ว่า อนมตฺตโค โข สํสาโร ปุพฺพา โภฏฺเณ นปฺปญฺญาติ (สังสารวัฏมีเบื้องต้นเบื้องปลาย
ไม่มีมนุษย์ปุถุชนคนไหนจะสืบได้ เบื้องต้นเบื้องปลายก็ไม่ปรากฏ) ที่เราไม่สามารถจะเข้าใจได้ถ่องแท้ก็เพราะ
มนุษย์มีตัณหาและอวิชชาในใจมากเกินกว่าจะเข้าใจละเอียดได้

อย่างไรก็ดี เรื่องราวในอัครัญญสูตรนี้ก็สะท้อนให้เห็นแนวคิดวิวัฒนาการความเป็นมาของมนุษย์ซึ่งก็
นั้นแหละ ถ้าคุณสนใจจะพิสูจน์ว่าเป็นจริงหรือไม่? ก็กระทำได้ยาก แม้วิทยาศาสตร์จะสืบไปถึงยุคสมัยเริ่มต้น
ที่มีมนุษย์ขึ้นมาบนโลกก็ยาก พระพุทธเจ้าจึงตรัสสั้นๆ ว่าไม่ต้องไปสนใจว่าเบื้องต้นเป็นอย่างไร ควรจะเร่ง
บำเพ็ญศีล สมาธิและปัญญาเพื่อให้ยุติการเวียนว่ายเกิดโดยเร็วที่สุด

คำถาม 4. แล้วคำสอนในพระไตรปิฎกเราควรยึดทั้งหมดเลยหรือเปล่าครับ? มีเพื่อนบอกว่า 'เราเอาบางอันก็
พอแล้ว' ผมก็คิดว่าถ้าเราเอาแค่บางส่วนมันจะเป็นคัมภีร์ทางศาสนาไปทำไม ก็ในเมื่อยังมีข้อผิดพลาด ยึดถือได้
แค่บางสิ่ง ยังไงอาจารย์ช่วยแนะนำด้วยครับ ผมงงมาก (พิธาน/ไม่ระบุงจังหวัด)

คำตอบ: ในบรรดาคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่พากันต่างๆ มาทั้งหมด พระไตรปิฎกน่าเชื่อถือที่สุด คำสอนใน
พระไตรปิฎกบาลีถูกต้องที่สุด ในบรรดาคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมด เมื่อพบคำอธิบายใน
พระไตรปิฎกก็แปลว่าเราพบคำตอบสุดท้าย คำอธิบายของเกจิอาจารย์ใดๆ ก็ตามที่ขัดแย้งกับพระไตรปิฎก ถือ
ว่าใช้ไม่ได้ คัมภีร์พระพุทธศาสนามีลำดับความสำคัญดังนี้ครับ 1.พระไตรปิฎก 2.อัฐธรรมา 3.ฎีกา 4.อนุฎีกา
5.ปกรณ์วิเสส 6.คัมภีร์อื่นๆ จากนี้

โดยปรกติ เมื่อศึกษาคำสอนพระพุทธศาสนา เราเริ่มจากพระไตรปิฎก คนตั้งใจศึกษาต้องพยายาม
ค้นหาความหมายในพระไตรปิฎกจากเล่มต่างๆ ให้ละเอียดเสียก่อน เมื่อไม่พบคำอธิบายในพระไตรปิฎก เราจึง
ไปค้นในหมวดคัมภีร์อรรถกถา เมื่อไม่มีในคัมภีร์อรรถกถา เราไปค้นในหมวดคัมภีร์ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิ

เสสและกัมภีร์อื่นๆ ตามลำดับ ถ้าไปพบคำอธิบายในพระไตรปิฎกก็ถือเป็นอันสิ้นสุด เหมือนคำพิพากษาชั้นฎีกา คำอธิบายใดๆ ของเกจิอาจารย์ในสมัยหลังจะขัดแย้งกับพระไตรปิฎกไม่ได้ ฉะนั้น ถ้าคุณสนใจคำสอนแท้ของพระพุทธเจ้าควรจะวิงหาพระไตรปิฎก โดยเฉพาะพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนคุณควรต้องอ่าน

ผมเป็นนักอ่านตัวยงตั้งแต่เด็ก สมัยเรียนหนังสือโรงเรียนประถม ผมเดินไปเรียนหนังสือ เจอเศษกระดาษหนังสือพิมพ์หรือเจอหนังสือข้างทาง ผมจะขนเก็บมาไว้บ้านแล้วนั่งอ่าน สมัยนั้น ห้องสมุดโรงเรียนยังไม่มี เดินไปเรียนหนังสือ เจอกระดาษหรือหนังสือก็ยัดใส่จนเต็มกระเป๋า วางก็เอาออกมาอ่าน จนครูประจำชั้นและครูใหญ่พยายามหาทุนให้เรียนแพทย์ เมื่อผมบวชเข้ามาแล้วก็ลุยอ่านแหลก หนังสือวรรณกรรมทุกประเภทที่จะหาได้ผมอ่านหมด อ่านแม้กระทั่งกัมภีร์เทศน์ในใบลานที่พระหิบบมาอ่านให้ชาวบ้านฟัง งานเขียนของนักประพันธ์ต่างๆ ผมเคยอ่านทั้งนั้น

คนสมัยนี้จำนวนมากบอกว่าอ่านนิยายเรื่องนั้นเรื่องโน้นได้สาระประโยชน์ งานกิจของคนนี้มีเสน่ห์ สารคดีเล่มนั้นมีคดีสอนใจ แต่วรรณกรรมที่ชาวบ้านผลิดเหล่านี้ทั้งหมดเทียบไม่ได้แม้แต่ชนิดเดียวกับพระไตรปิฎก ข้อคิดคำคมดีๆ หรือหลักดำเนินชีวิตที่เราพบในหนังสือนิยายหรือสารคดีใดๆ เทียบไม่ได้เลยกับสาระที่อยู่ในพระไตรปิฎก ถ้าพูดถึงคุณค่าทางด้านพัฒนาจิตใจและสติปัญญา ผมยกให้พระไตรปิฎกเป็นอันดับหนึ่ง ที่บ้านผมตอนนี้ก็มีหนังสือเป็นหมื่นเล่มนะครับ กำลังวางแผนต่อเติมใหม่เพื่อขยายห้องสมุดตอนนี้ ผมพยายามเอาแต่หนังสือมีสาระเข้าไป หนังสือที่เป็นข้อเขียนเกจิอาจารย์ทั้งหลายไม่ว่าพระหรือฆราวาส พวกที่พยายามเอางานเขียนคนอื่นมาเต็มเปาะขายหาเงินที่สำนักพิมพ์ต่างๆ พิมพ์ขาย ผมจะคัดออกให้หมด จะเจาะจงเก็บไว้เฉพาะหนังสือหลักๆ เช่นกัมภีร์บาลี สันสกฤตหรืองานวิจัยที่มีสาระเท่านั้น

คำสอนพระพุทธเจ้ามีความสมบูรณ์แบบในตัว ไม่มีขัดแย้งกันและละเอียด นักวิชาการสมัยนี้พูดถึงการตีความไปต่างๆ ความจริงแล้ว พุทธวจนะไม่จำเป็นต้องไปตีความอะไร ถ้าคนที่อ้างตัวเองว่าเป็นนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาศึกษากัมภีร์พระไตรปิฎกบาลีให้แตก ตรวจสอบคำอธิบายต่างๆ ให้ละเอียด ก็จะเข้าใจได้เองว่าปริบทหมายความว่าอย่างไร คนที่ตีความหลายคนทุกวันนี้มักอ่านพระไตรปิฎกอย่างลวกๆ ทำให้มองเห็นประเด็นแตกต่างกัน

ที่จริงแล้ว เนื้อหาคำสอนพระพุทธเจ้ามิได้ตกหล่นแต่ปัญหามันอยู่ที่การสืบทอดกัมภีร์พระพุทธศาสนาต่อๆ กันมาครับว่าจะมีประสิทธิภาพมากเพียงไร การคัดลอกพระไตรปิฎกลงใบลานของประเทศต่างๆ อาจมีตกหล่นหรือขาดตกบกพร่องมากน้อยไม่เหมือนกัน ถ้ามิได้ศึกษาด้วยวิจารณญาณแล้ว วก้ออาจไขว้เขวได้ แต่คนเป็นนักวิชาการจริงๆ จะไม่มีปัญหาครับ

เพื่อนของคุณที่บอกว่าเอาแค่บางอันในพระไตรปิฎกก็พอแล้ว ผมก็ไม่แน่ใจว่าหมายความว่าอย่างไร โดยองคร่วม พระไตรปิฎกทั้ง 45 เล่มมีประเด็นที่นศึกษาเยอะ จะเป็นนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาหรือเป็นชาวบ้านธรรมดาแต่อยากศึกษาพระพุทธศาสนาให้แตก ทุกส่วนแต่ต้องเข้าใจ พระพุทธศาสนาโดยองค์รวมทั้งหมด ไม่ใช่แค่บางส่วน ก่อนที่จะนำบางส่วนไปใช้ ต้องมองให้เห็นภาพรวมทั้งหมดเสียก่อน

คำถาม 5. คำถามสุดท้ายแล้วครับเรื่องคนเราตายแล้วมาเกิดใหม่ในชาติต่างๆ มีคนบอกผมว่า ต ามความจริงแล้ว เราไม่มีเวียนว่ายตายเกิด แต่ที่บอกว่าเวียนว่ายตายเกิดนะ เพราะจิตเราที่ต้องเวียนว่าย และที่เราเชื่อว่าตายแล้วเกิดใหม่เพราะไปเอาความเชื่อจากพุทธมหายาน เพื่อนบอกมาอย่างนั้นครับ และเพื่อนบอกว่าพุทธทาสภิกขุก็บอกอย่างนี้ครับ (พิธาน/ไม่ระบุจังหวัด)

คำตอบ: ถ้าผมพูดไปแล้ว ขออย่าได้โปรดว่าผมไม่เคารพท่านพุทธทาสนะครับ ข้อเท็จจริงก็คือผมไม่ได้อ่านผลงานของพุทธทาสเท่าไร ถ้าพุทธทาสพูดแบบนี้ก็แสดงว่าท่านสอนผิด เป็นได้ว่าคุณจะคัดลอกหรือจำมาผิดเองเสียมากกว่า

มีหลายคนคิดว่าพุทธทาสมีปรัชญาลึกซึ้ง บางคนถึง ขนาดนำไปเขียนวิทยานิพนธ์เปรียบเทียบปรัชญาพุทธทาสภิกขุกับนักปรัชญาตะวันตก ซึ่งผมเห็นว่าผิด เพราะคำสอนพุทธทาสที่ปรากฏในหนังสือของท่าน ไม่ใช่ปรัชญาของท่าน หากแต่เป็นปรัชญาของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว เหลือแต่พระไตรปิฎกบาลีซึ่ง พระองค์สั่งสอนไว้ ในการวิจัยระดับสูง ถ้าต้องการจะรู้ว่าพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไร โดยอ้างแนวคิดของพระองค์อย่างเที่ยงตรงและแม่นยำ (accurate and exact) เราควรไปค้นอ่านดูในพระไตรปิฎก และพยายามอ้างตรงไปตรงมาอย่างที่พระองค์ตรัสไว้จริงๆ จะดีกว่าอ้างจากคำอธิบายของใคร

ผมเป็นลูกศิษย์อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ผมใกล้ชิดกับท่านอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ตั้งแต่เรียนชั้นบูรพศึกษา (ม.3) ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย ผมได้อ่านหนังสือท่านประจำ ผมเคยเรียนกับท่านอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพเรื่องพระไตรปิฎก ผมได้เกรด A โดยได้คะแนนดีเด่นในทุกวิชาที่ท่านสอน ท่านจึงมอบหนังสือท่านให้อ่านประจำ ท่านมอบพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนให้อ่าน 1 เล่ม ผมเคยคิดพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนของท่าน แต่ท่านอาจารย์ก็อธิบายย้ำเสมอ ทำนองว่า ‘แม้จะเห็นว่าหนังสือพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนที่ท่านเขียนมีคุณค่าก็ไม่ควรยึดติด อยากให้อ่านพระไตรปิฎกต้นฉบับภาษาบาลีดีกว่า เพราะพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนมีไว้ให้ชาวบ้านที่อ่านภาษาบาลีไม่ออกอ่าน ถ้าอ่านพระไตรปิฎกบาลีแล้วจะเข้าใจเนื้อหาสาระมากกว่าที่แปลเป็นไทยหลายเท่าตัว’

นับแต่นั้น ผมจึงพยายามอ่านพระไตรปิฎกบาลี และ ไม่ค่อยได้สนใจงานของเกจิอาจารย์ไหนสมัยหลัง ยกเว้นว่าจะเกี่ยวข้องกับเชิงประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา เช่น ผลงานของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ถ้าจะอ่านงานเขียนของนักวิชาการสมัยหลัง ผมจะเลือกอ่านผลงานของอาจารย์สุชีพ ปุญญา นุภาพเป็นหลัก เพราะท่านไม่อธิบายอะไรนอกพระไตรปิฎกเด็ดขาด ที่เหลือก็จะอ่านพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี เพราะผมสนใจอยากรู้ว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎกอย่างไรโดยตรง (ที่เป็นพุทธวจนะโดยตรงของพระองค์ในพระไตรปิฎก) ไม่ใช่อ้างจากเกจิอาจารย์สมัยหลัง งานพุทธทาสภิก ขุจึงไม่มีในบ้านผมแม้แต่เล่มเดียว ถ้าคุณสังเกตเห็นเวปไซด์ผม จะเห็น

ว่าผมได้พยายามตอบคำถามโดยอิงพระไตรปิฎกเป็นหลัก ซึ่งจะช่วยให้คุณอ่านได้ข้อมูลถูกต้องว่าพระพุทธเจ้าทรงมีทรรศนะไว้อย่างไร

ขอให้ความรู้ว่าคุณว่าการเวียนว่ายตายเกิด มิใช่มีเฉพาะแต่ในอินเดียโบราณก่อนพุทธกาลเท่านั้น ยังมีในแถบอารยธรรมลุ่มแม่น้ำไนล์ของอียิปต์ด้วย พระไตรปิฎกระบุว่าสัตว์ต้องเวียนว่ายตายเกิด พระพุทธศาสนาทุกนิกาย ไม่ว่าเถรวาท มหายานหรือวัชรยาน ล้วนแล้วแต่อธิบายว่ามนุษย์เราตราบใดที่ยังไม่สิ้นกิเลสก็ยังคงเวียนว่ายตายเกิดด้วยกันทั้งสิ้น ไม่มีใครหลุดพ้นจากวงจรนี้ไปได้ ความจริงแล้ว คำสอนเรื่องสังสารวัฏ (วงวนของการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารอันหาเบื้องต้นและที่สุดมิได้) มีมาก่อนพุทธกาล เป็นความเชื่อที่แพร่หลายในอินเดียมานานแล้ว เพียงแต่วิธีการหลุดพ้นจากทุกข์พระพุทธเจ้าแสดงไว้แตกต่างจากลัทธิอาจารย์อื่นๆ โปรดทราบว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดว่าคนเราเมื่อตายไป จิตหรือวิญญาณจะถูกกรรมนำพาไปเกิด คำสอนข้อนี้มีแสดงอยู่ในหลักคัมภีร์ของทุกนิกายของพระพุทธศาสนา

ปัญหาของคุณเท่าที่ผมสังเกตมาก็คือพยายามอ่าน คำสอนพระพุทธศาสนาจากข้อเขียนเกจิอาจารย์สมัยหลังมากเกินไป จึงเกิดความขัดแย้งไปหมด ถ้าคุณเพิ่งเริ่มศึกษา อย่าไปคิดในชื่อเสียงเกจิอาจารย์ให้มาก เกจิอาจารย์หลายคนสมัยนี้ถูกสื่อหรือศิษย์ใกล้ชิดเสกสรรปั้นแต่งให้ยิ่งใหญ่เพื่อประโยชน์ในการโฆษณา หนังสือธรรมะที่พิมพ์ขาย อ่านแล้วจะสับสน คุณควรจะอ่านเนื้อหาคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยตรง ผมอยากให้คุณเริ่มต้นใหม่ด้วยการ 1.อ่านหนังสือของอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพไว้ให้ครบทุกเล่ม ถ้าไม่สามารถอ่านได้ทุกเล่ม มีพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนเล่มเดียวก็พอครับ ขอให้หมั่นอ่านทุกวัน 2.ถ้าไม่ใช่ท่านอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ก็ขอให้ติดตามอ่านหนังสือของพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูร ธมฺมปุตฺโต) 3. พยายามเริ่มอ่านพระไตรปิฎกแปล แม้ว่าจะลำบากในช่วงเริ่มแรก แต่ต่อๆ ไปคุณก็จะชินไปเองและซึมซับสังขารธรรมได้ไม่ยากครับ